

משפטי לב

פרשת דברים - חזון - ג'ליון 33

ד' מנחם אב תשפ"ג

עיר	הדלקת נרות	צאת השבת	רבנו תם
בני ברק	19: 23	20: 26	20: 57
תל אביב	19: 25	20: 25	20: 57

פניני פרשת השבוע

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל". (א, א)

למה נאמר כאן אל כל ישראל, בשונה משאר המקומות שלא נאמר כל? י"ל, אומר החיד"א ע"פ הגמ' בב"ב קסה, רובן בגזל ומיעוטן בעריות, וכולם באבק לשה"ר. והנה תיבת אל"ה זה ר"ת אבק לשון הרע. וד"ז הוכיח משה את כל ישראל כי כולם חשודים בזה.

"וחצרות". (א, א)

הרה"ק בעל החידושי הרי"מ אמר לבאר הטעם שנקרא מחלוקת של קרח "חצרות" כי ידוע מחז"ל ששלמה המלך תיקן ערובי חצרות אשר אחד מהטעמים הוא למען עשות אחדות בין כמה משפחות הדרים בחצרות הרבה, וקרח רצה לבטל האחדות הוא רצה לבטל את העירוב בין העם, דכתיב "בהצותו" דהיינו להרבות מחלוקת בין משפחות וכתות שונות. (חדושי הרי"ם)

"וחצרות ודי זהב". (א. א)

הנה אפשר לפרש כי על חטא העגל מצאו איך להתנצל ולהצטדק שלמדו כן מהמצרים במצרים, כמו שאמר משה "למה די יחרה אפך בעמך אשר הוצאת ממצרים", אבל הקושיא עליהם היא אם למדו במצרים למה למדו רק הרע ולא למדו גם לכבד החכמים והכהנים כאשר מצינו בתורה "רק אדמת הכהנים לא היתה לפרעה", והמה חלקו על משה ואהרן כהני ד', א"כ בטלה התנצלות זו, לכן קודם כתב 'חצירות' זו מחלוקת של קרח, ואח"כ 'ודי זהב' מעשה העגל.

*

כתב הגה"ק בעל החידושי הרי"מ זי"ע דהטעם שנקרא המחלוקת של קרח 'חצרות', אפשר לומר כי 'שלמה תיקן ערובי חצרות' למען עשות אחדות בין כמה משפחות הדרים בחצרות הרבה. וקרח רצה לבטל האחדות הוא רצה לבטל את העירוב בין העם, בהצותו מחלוקת בין מפלגות וכתות שונות. (חדושי הרי"ם)

"הואיל משה באר". (א. ה)

זו היא נתינת טעם מדוע אמר משה תוכחתו ברמז, ולא בפירוש, כי אז 'הואיל משה באר', ולפי שאמרו חז"ל פירושו של באר הוא בשבעים לשון, וזה הוא כבוד עבור בני ישראל שלא ישמעו העמים איך מפרט להם משה החטאים שלהם. (מאור ושמש)

"יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים". (א, יא)

פעם כשישב הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע בראש השולחן ותלמידיו יושבים סביבו, פתח והחל להוכיח את עצמו על עוונותיו והחל מבזה את עצמו בבזיונות, עד שנלאו התלמידים לשמוע את דבריו הקשים והם יצאו ונשמטו להם מהשולחן. כשראה החוזה מלובלין כך חזר ואמר להם: ה' יושיעכם שלא יהיו לכם בנים גרועים ממני... ונתפייסו וחזרו לשבת לשולחן. הרה"ק רבי לייבילה אייגר הסביר שכך נהג גם משה רבינו. בתחילה הוא הוכיח את בני ישראל קשות: "במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב". וכפי שפירש רש"י שם שכולם דברי תוכחה הם, וכיוון שראה שנתעצבו בני ישראל חזר ואמר להם: "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים", היינו כמותכם, כפי מצבכם, ובזה נתפייסו.

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם". (א, יא)

ומפרש ברש"י: אמר להם משה ד' אלקי אבותיכם יוסף וגוי אלף פעמים ברכה זו משלי, אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם, ובאר הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' דהכונה בזה כי כל מצות התורה, יען קבלנו אותן ע"י משה שהיה בעל גבול, לפיכך גם להן יש גבול, לא כן במתן תורה הדיברות "אנכי" ו"לא יהיה לך" ששמענו מפי הגבורה שהוא אין סוף לכן גם "אהבה ויראה" אין לה סוף, יען יסודן מן "אנכי" ו"לא יהיה לך", והיות אשר כל הברכות הנה ממקור התורה לכן בצדק אמר משה "זו משלי", היינו יען שמעתם כל התורה מפי ואני בעל גבול לפיכך גם לברכותי יש גבול, אבל הבורא יתברך "יברך אתכם כאשר דבר לכם" כי דבור של "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמעתם, וכמו שהוא אין סוף, כןברכותיו הנה בלי גבול. (בוצינא דנהורא)

"איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם". (א. יב)

"טרחכם" מלמד שהיו ישראל טרחנין, "ומשאכם" מלמד שהיו אפיקורסין (רש"י) שאל הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע מילא מהמילה "טרחכם", מבינים אנו מפירושה המילולי, שהכוונה שהיו טרחנין, אבל מנין לרש"י ש"משאכם" הכוונה לאפיקורסים, הרי מהפירוש המילולי אינו מובן כן? אלא הסביר ואמר, האפיקורסות היא משא כבד על האדם, וסבל קשה, ואילו למאמין יש משענת חזקה ומוצקה משא חייו קל יותר, שהכל אצלו מבוסס באמונת אומן, ואילו האפיקורס טעון ספקות והרהורים המעיקים עליו כל הזמן וכך גורם שמשא החיים קשה עליו ביותר. זהו "משאכם" שהיו אפיקורסין, רק לאפיקורס שמחשבותיו מתרוצצים במוחו יש משא כבד, בבחינת משאכם... (פנינים)

"הבו לכם אנשים חכמים נבונים וידועים". (א. יג)

משה רבינו אומר לישראל הנה הלא כבר יתרו יעץ לו שהוא יבחר הדיינים כאשר נאמר 'ואתה תחזה מכל העם', בכל זאת לא עשיתי זאת למען לא תתרעמו שבחרתי דיינים לא טובים, ואמרתני אנכי לכם 'הבו לכם אנשים', שזה התכוון לומר שתהיו אתם הבוחרים את הדיינים. (פנים יפות)

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם". (א, יג)

פירש רש"י, שהם ניכרים לכם, שאם אתה בא לפני מעוטף בטליתו אינו יודע מי הוא ומאי זה שבת הוא ואם הגון הוא וכו' (ספרי, יג). קשה, וכי משה אינו יודע מעשיו אף על פי שהוא מעוטף בטליתו. וביאר הרה"ק הרבי ר' זושא: אלא, אם בא מעוטף בטליתו, לא רואים מעשיו, כי הטלית מכסה עליהם. ולכן אמר להם משה "הבו לכם". דברים אלו אמר הרבי ר' זושא כשפעם בא אחד אליו, ואמר לו הרבי ר' זושא שהולך בטלית קטן פסול, ובדק ומצא כדבריו. ושאלו על זה, מנין ידע זה

ואמר לו: ציצית מכסה על העבירות שבאדם, אבל כשאתה באת אלי ראיתי בך דברים לא טובים, והבנתי שהציצית שלך אינם כשרים. (זהב המנורה - מאמר מרדכי)

"והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו". (א, יז)

בספר "שארית מנחם" להרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא, ביאר בדרך רמז את דברי משה רבינו על שרי המאות והאלפים, כך "והדבר אשר יקשה מכם", כאשר יש ליהודי צרה והוא מתפלל לקב"ה, העצה לקבלת התפילה היא "תקריבון אלי", שיכוון את כאבו על צרת אביו שבשמים, יתפלל על צער השכינה הנמצאת בגלות. דבר זה יגרום שמובטח לו "ושמעתיו", הקב"ה יקבל תפילתו.

"והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו". (א, יז)

אמר הרה"ק מרודמסק כי נראה לרמז ע"ד שאמרו במדרש (איכ"ר פתיחתא כד) שהלך ירמיה בשעת החורבן על קברי האבות להשתטח שם ואמרו לו שילך למשה רבינו ע"ה שהוא המוציא אותם ממצרים והוא יעמוד בפרץ לבקש ולהתחנן על רוע הגזירה. וזה נרמז כאן, "והדבר אשר יקשה מכם", ר"ל כאשר יקשה מכם ומכוחכם שלא תוכלו עוד לסבול עול הגלות ר"ל, "תקריבון אלי שמעתיו", תבואו אלי ואשמע רצונכם להתפלל בעדכם. (תפארת שלמה)

"וייטב בעיני הדבר". (א, כג)

יש להבין אם הוטב דבריהם בעיני משה, היינו דבר שליחת המרגלים, למה הזכיר זאת בתוכחה, אלא שמשה התכוון לאמר להם ראו כמה גדול החטא שלכם שגרים גם פגם בנפשי, כי לולא זאת איך היה אפשר שדבר זה ימצא חן בעיני, מאחר שהיה נגד רצון ד' אבל הפגם שלכם נגע גם בי, בהיותי מנהיגכם אין איפוא חטא יותר גדול מזה. (שפת אמת)

"רפאים יחשבו אף הם כענקים והמואבים יקראו להם אימים". (ב, יא)

"שמעתי מאת הרה"ק ר' זאב וואלף בן המגיד הקדוש ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע - שאמר זאת בעת היותו במרחץ סמוך לעירנו. והייתי אצלו עם אבי זצ"ל על שבת קודש פרשת דברים", וכך דיבר בקדשו: "רפאים" – אלו הצדיקים רופאי נפשות, "יחשבו אף הם" אף וכעס שלהם יחשב כ"ענקים" מלשון הכתוב "הענק תעניק לוי" (להלן טו, יד). כלומר, שהצדיקים, על ידי כעס שלהם לשם שמים, ממתיקים דינים וממשיכים שפע ברכה, "והמואבים" שאין להם הכרע של דעת "יקראו להם אימים" – כעסנים "שאין להם מוח להבין שכל דברי הצדיק עושה רשימות גדולות להמתיק כל הדינים. (היכל הברכה)

"אוכל בכסף תשבירני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי רק אעברה ברגלי". (ב, כח)
יש להקשות הרי פשוט שאת האוכל אוכלים, ואת המים שותים, וכי יש אפשרות לשתות אוכל ולאכול מים, וא"כ למה מזכיר מהי יעשה עם האוכל? וי"ל, סיחון חשש שעם ישראל ירוקנו את השוק של חשבון, ולכן אמרו להם ישראל: נקנה אוכל רק בשיעור ובמידה שאנו אוכלים, וכן לגבי השתיה. (רבי שלמה לוינשטיין)

שבת חזון-תשעה באב

פרשת דברים

נקראת תמיד בשבת חזון. ואמר הרה"ק ה"תפארת שלמה" מראדומסק שבפסוק ה' אלקינו דבר אֵלֵינוּ בְּחֵרֵב לְאָמֹר רַב לָכֶם שָׁבֶת בְּהָר הַזֶּה. (א, ו) מרמזת לנו התורה כי ה' אלהינו דבר אלינו 'בחורב' אף שבהמ"ק הוא חרב בעוה"ר אעפ"כ 'רב לכם שבת' הוא שבת. כי האמנם כל המועדים הם לפי הזמנים כמ"ש (בתפילת יו"ט) מקדש ישראל והזמנים והיה לנו מצות עליית הרגל והבאת הקרבנות

ובזמן הזה אין לנו דבר אלא שבת, שהיא קביעה וקיימא גם בזמנה"ז. וז"ש ז"ל (שבת י, ב) מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה. ר"ל אף שבהמ"ק נגזז אך השבת קיים לעולם. (תפארת שלמה)

"איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם". (א, יב)

כתב הרה"ק מדזייקוב: נראה "על דרך שפירשו בספרים: 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים' (בראשית מט, א), היינו שיעקב צוה אותם, אשר עליהם מוטל רק לראות שיהיה ביניהם אחדות בלב אחד כאיש אחד באסיפה אגודה אחת, ועל זה נקראים בשם 'כנסת ישראל', ואז אני אמשיך לכם הגאולה העתידה, אשר העיקר תלוי באחדות ואהבת ישראל, כי לא נחרבה ירושלים רק על שנאת חנם (יומא ט:). וזהו: 'איכה אשא לבדי', היינו אשר משה רבינו ע"ה אמר להם: מה שתלוי בעסק החורבן והגאולה, אנכי לבדי אשא – זאת עלי לתקן האי 'איכה' ולהביא הגאולה ועליכם אינו מוטל רק לתקן הריב והמחלוקת ושנאת חנם שבכם, וזהו: 'טרחכם ומשאכם וריבכם', היינו הטרחא והמשא מה שמוטל עליכם, הוא רק הריב והשנאת חנם. (אמרי נועם)

מתנת השבת אין בה דינא דבר מצרא

מסופר שה'אהבת ישראל' מויזניץ הנהיג בשבת חזון את כל השבת בשמחה גדולה וגם בריקודין וצהלה. לאחר השבת באו אליו הלומדים של העיר, ושאל אותם האהבת ישראל, 'מה אתם אומרים על הריקודים שלנו בשבת חזון?' אמרו הלומדים, לדעתנו זה היה יתר מן המידה. אמר להם הצדיק, חז"ל אומרים (שבת י:): שהשבת קודש נקראת מתנה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואמרו בגמ' (ב"מ דף קח) שבמתנה אין דינא דבר מצרא. אם אחד רוצה לתת מתנה לחברו אינו מחויב לתתו למצרו. כמו כן אע"פ שאנו בימי בין המצרים, אך בשבת קודש שהיא מתנה אין בה דינא דבר מצרא ואינה נכללת בימי בין המצרים

תשעה באב - תענית בניקל הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זי"ע היה נוהג לבא לכותל המערבי במוצאי תשעה באב, ואמר שהוא רוצה להיות מהמנחמים ולא מהמתאבלים, פעם פגש בכותל המערבי את אחד מהצדיקים ושאלו 'איך היה התענית'. לאחר שהשיב מה שהשיב, שאל אותו 'ואיך היתה התענית אצלכם?' אמר לו רבי אלעזר מנדל שאצלו היתה התענית קלה מאוד, שהרי אמרו בגמ' (יומא סז:). שמי שיש לו 'פת בסלוי' בנקל לו להתענות, והרי בתשעה באב בכל רגע יש פת בסלוי, דהיינו שאם יבא משיח צדקנו תיכף יפסיקו התענית. לכן היה לו קל להתענות כל הלילה וכל היום, שבכל רגע היה בטוח שהנה הנה הולכים כבר לאכול סעודה גדולה, סעודת הגאולה.

הטעם שנקרא השבת שלפני תשעה באב "שבת חזון"

הסביר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע, מדוע נקרא שבת זו 'שבת חזון', כי 'חזון' הוא מלשון 'מחזה' בשבת זו מראים לכל אחד ואחד מישראל את בית המקדש השלישי מרחוק!..., משל מה הדיבר דומה, לאב שהכין לבנו בגד יקר, והבן באר בשדה-שטפנשט 3 קרעו. הכין האב לבנו מלבוש שני, ואף אותו קרע הבן. עשה האב בגד שלישי, אך לא נתנו לבנו. הוא שומר את הבגד אצלו ורק "לפרקים רחוקים ידועים" הוא מראה לבן את הבגד, באומרו, שאם יתנהג כראוי יקבלו, בשבת זו שבת חזון, כאשר יש חושך גדול, אז האור מאיר ביותר! בשבת זו הקב"ה מאיר לנו באור גדול ואומר לנו: "ראו ותחזו את הבגד היקר שתפרתי

אליהו הנביא מנחם את המגיד הק'

סיפר הגה"צ רבי דודיא אורטינבורג זצ"ל בעל ה"תהילה לדוד", שהרה"ק המגיד מזלאטשוב זיע"א הגיע פעם עם בנו הרה"ק רבי יצחק מראדוויל אל המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א בתשעה באב. לאחר חצות היום שלח המגיד מזלאטשוב את בנו רבי יצחק לשאול את המגיד ממעזריטש אם יוכל לבוא אליו לקבל את פניו. הלך רבי יצחק אל המגיד ממעזריטש וחזר מיד אל אביו המגיד מזלאטשוב ואמר לו שכפי הנראה לו לא ניתן לבוא עתה להתראות בפני המגיד שחולה הוא וכי הוא שוכב במיטתו שעל ידה מונחת קערה והוא מוריד דמעות כמים שיורדות כנחל אל תוך הקערה המונחת על

יד מיטתו ומתאבל הוא על חורבן בית המקדש. כשמוע המגיד מזלאטשוב את דברי בנו רבי יצחק נוף בו באומרו אליו: "ואת זאת לא ראית כיצד אליהו הנביא יושב על ידו ומנחמו בכל העת!?"

בת"ב יש להרבות אהבת חינוך

היה זה בליל תשעה באב, בבית המדרש הגדול בקוזמיר. כל בני הקהילה היו ישובים על הארץ מקוננים על החורבן, ובראשם הרבי - הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע. לפתע הבחין הרבי באחד מבני הקהילה פונה לידידו, ומבקש את עזרתו לנסח עבורו מכתב דחוף, לו הוא זקוק באופן בהול ממש...הלה הופתע. 'תשעה באב!?!' - הביט בידידו בתמיהה. 'בדיוק עכשיו?!' - הרי לעת הזו אנו מקוננים על צער החורבן, שקועים בקינות ובמגילת איכה. עכשיו בוער לך מכתב כזה או אחר?! לא הגיוני! - קבע, וסירב בעקשנות לקום ממקומו בבית המדרש ולסור עמו לחדר צדדי כדי לכתוב את המכתב... הרבי הבחין בדו שיח שנוצר ביניהם, קם ממקומו וניגש ליהודי שסירב. 'מה מטרת הקינות והאבלות?' - שאל הרבי והשיב מיד, הרי הכל נועד כדי לקרב את הגאולה. והלא זה בדיוק מה שאתה יכול לעשות עכשיו - לסייע לזולתך, להרבות אהבת חינוך, לפעול למען חברך. זו התכלית של הקינות, הכיצד תעלה בדעתך לסרב לבקשה, הכיצד תוותר על הזדמנות פז כזו לקרב את הגאולה?!'.

"למה לנצח תשכחנו תעזבנו לארץ ימים, השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם". (איכה ה, כא-כב)
ידוע שהקב"ה מתוכח עם ישראל (איכ"ר שם), הקב"ה אמר ביד עבדו הנביא (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלקיך, והם אומרים "השיבנו ה' אליך", בתחילה תשיב אתה אותנו ואח"כ "ונשובה". ואיתא במדרש מחמת שהקב"ה חפץ חסד הוא ורוצה רק להטיב עמנו, לכך מאריך הדיון, משום דבסוף הימים יהיו הימים ארוכים, ולעת עתה הם קצרים. וזהו פירוש הפסוקים הנ"ל "למה לנצח תשכחנו" בשביל הניצחון שבינינו לכך תשכחנו, "תעזבנו לאורך ימים" מחמת שאז יהיו הימים ארוכים לכך לעת עתה תעזבנו. "השיבנו ה' אליך" שמע אתה לנו ותשיב אותנו בתחילה, ואח"כ "ונשובה" אנחנו. והימים שאמרת, "חדש ימינו כקדם" יהיו הימים כעת ויבואו עתה.

(עירין קדישין השלם)

"הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את ד' נאצו את קדוש ישראל נזרו אחור". (א, ד) (הפטרה "שבת חזון")

בפרשת ה"תוכחה" הכתובה בפרשת בחוקותי, ובפרשת כי תבא, מרומזים בה, כידוע, ברכות לעם ישראל, כמו כן בפסוק זה מרמז על שבחים של ישראל. המלה "חוטא" יכולה להתפרש גם בלשון טהרה, כדכתיב בפסוק בפר' חוקת: "הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר". הפסוק אומר "הוי גוי חוטא" עם ישראל מתחטא מחטאיו "עם כבד עון" הריהו עם שקשה להם לעבור על עבירה, "זרע מרעים" זרע ישראל הם דביקים בקונם המלה "מרעים" היא מלשון "רעות" ידידות. הפסוק ממשיך: "בנים" בני ישראל, "משחיתים עזבו את ד'" הם משחיתים את בעלי העבירה, אלו שעזבו את ד', "נאצו את קדוש ישראל" ואם בא לידם דבר חטא כלשהו ויוצא שמכעיסים חלילה את בוראם, "נזורו אחור" נסוגים מיד לאחריהם, עושים תשובה על חטאיהם ומתחרטים ושבים מיד אל דרכי השם יתברך.

משל ונמשל

במסתרים תבכה נפשנו

אמשול משל לבני מלך שגלו מעל שולחן אביהם והלכו מגולה אל גולה וסבלו צרות הרבה וקבלו הכל מאהבה ביודעם כי סופם לחזור לגדולתם, וכל צרה שעברה עליהם ברכו ברוך שפטרתיך, הרי קרב זמן חזרתנו לבית אבינו. ויהי כאשר עברו עליהם ימים רבים של צער והאב נכמרו רחמיו

עליהם שלח להם בעלי מלאכות שיבנו להם בית מלכות בגולה שלהם ושלח להם ממון רב שיחיו בריווח ולא בצער כמו שעבר עליהם עד עתה נקשה ורעב. הבנים המשכילים האלו קבלו את הממון ואת בעלי המלאכות והראו להם מקום שיבנו שם טירותם, וגם כתבו להאב מכתב תודה ושבח על כל הטובה, אך במסתרים בכה נפשם בכה רב והרב. ושאלו אותם על מה נהפך שמחתכם לרועץ והשיבו להם, אתם שלא מבינים? הלא כל הצרות שעברו עלינו עד עתה אינו שקול כצרה הגדולה הזאת, הנה אנחנו גולים וסרים זה זמן רב, וסבלנו הכל בטוב, כי חשבנו שקרבה שנת פדותינו וגאולינו. והנה אחרי כל הצרות האלו שולח לנו אבינו לבנות טירת מלכים בגולה, ועד מתי נהיה עוד פזורים, וכי מפני זמן מועט שולח לנו ממון הרבה בונה פלטרין? אין זה כי אם ח"ו דעתו להזניחנו בגולה. על כן עלינו לבכות ולהתאונן, ומכל מקום חלילה לנו לבעוט ושלא לקבל טובת וחסדי אבינו, על כן כתבנו כתב תודה אבל במסתרים תבכה נפשינו על גודל השבר הזה.

(הגה"ק ה"חתם סופר" זיע"א)

צידה לדרך

משל למה הדבר דומה? להרבה אנשים סוחרים ואנשים בינונים אשר נסעו מיריד גדול, זה מכר סחורה שלו והרויח ממון רב, וזה קנה סחורה טובה העומדת להרויח ממנה ג"כ ממון רב. והיה ביניהם איש אחד שנסע ג"כ ליריד, אבל לא עשה שום מקח וממכר, ונסע בלי פרוטה בכיסו הביתה. התחילו הכל להתלוצץ עליו: הנך היית על יריד כה גדול שהרבה נתעשרו ממנו, ואפילו העני שבעניים הרויח ממון, ואיך לא עלה בידך להרויח ג"כ? עני היית בשעה שנסעת מביתך ליריד, ועני הנך בחזרתך מן היריד, הלא פלוני ופלוני ג"כ עני היה ומכל מקום עלה בידו במשך זמן היריד לעשות חיל, כלום לא היה בכוחך לעשות איזה עסק שתרוויח קצת? אין בעולם אדם כמותך שאיבדת בידיים זמן המוכשר להתעשר. התחיל האיש לתרץ את עצמו בתירוצים שונים, וסוף הדבר היה, שנתקבלו התירוצים לפנייהם ושוב לא לעגו לו, אך למעשה לא הרוויח בזה ונשאר עני כבתחילה. **הנמשל**: האדם ירד לעוה"ז, והוא המקום שבו יוכל לקבוצ על ידו תורה ומעשים טובים, ובשבילם יוכל לזכות לחיי עוה"ב. והנה האיש החרוץ והזריז הוא רואה בכל מאמצי כוחו לרכוש לו תורה ומעשים טובים הרבה, ולא יבטל אפילו יום אחד לבטלה, כי הלא צבא לאנוש עלי ארץ, ומי יודע מדת ימיו כמה הם, והאיש העצל אינו דואג מה יהיה לאחרית ימיו כשיתבענו לדין, ולא ישים על לבו על איבוד ימיו ההולכים לבטלה, ובאמת הלא היה בידו ג"כ להרוויח, ואפילו לא חננו ה' בכישרונות שיוכל להשיג תורה ומעש"ט הרבה, הלא היה בידו להצטרף לאיזה חברה, חברת משניות או חברה עין יעקב, חיי אדם וכדומה, שגם על ידם ירוויח הרבה ולא יבא בידיים ריקניות ליום הדין, והנה כאשר יבא לעתיד לבוא לפני בי"ד של מעלה ויתבעוהו שלא למד תורה, הלא יהיה לבוז ולקלס למעלה, הלא היה במקום כזה שיה נקל להרוויח לו תורה ומעשים טובים ככל אשר ביכולתו, ויאמרו לו: הלא פלוני ופלוני ג"כ מעירך, ושניכם גדלתם יחד, פלוני השיג הרבה תורה ומעש"ט, ונחשב שם לעשיר גדול, ואתה באת בידיים ריקות, ראה כמה גרם לך עצלותך. ויתחיל לתרץ את עצמו בתירוצים שונים, ולו יהא שיתקבלו התירוצים ולא יבוזו לו, אבל מ"מ סוף סוף עני הוא ובמה יזכה להיות צרור בצרור החיים.

מעשה שהיה

הקרבת קרבן מנחה בימינו

מסופר: פעם הגיע הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א לשוק ביערוסלב, והיה מהלך בין העגלונים ובודק את טיב הקש והתבן שבאוצרם. עבר על פניו ידידו הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זיע"א ושאלו: רבי, מה מעשיו בשוק של העגלונים? אמר לו רבי משה לייב: עזוב את ה"רבי" שלי ואת ה"רבי" שלך, ובוא עמי ונישא חבילת קש לביתה של אלמנה ענייה, שאין לה אפילו מצע של קש להשכיב עליו את גופה השבור. וילכו שניהם יחדיו הני שני צדיקים קדושי עליון, וישאו את

הקש בכתפיהם, וכל העם רואים וזזים ומפנים להם מקום. בדרך הילוכם אמר רבי משה לייב: אילו היה בית המקדש קיים, היינו מביאים עולות ונסכים, עתה אנו מביאים קש, ומעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנוהו עם כל הכוונות שלהקרבת קרבן מנחה.

ענוותנותו של גאון המוסר

באסיפת רבנים שהתקיימה בפטרבורג בהשתתפות גדולי הדור, השתתף גם הגה"ק רבי יוסף דב רבה של בריסק זיע"א. הגאון הנ"ל הקשה קושיה חריפה בשם בנו ר' חיים, והתפתח ויכוח סוער בין הרבנים שנוכחו במקום. לאחר מכן תירץ הגאון הנ"ל תירוץ אחד שלו, ותירוץ נוסף בשם בנו ר' חיים אשר הפליאו את השומעים. הגה"ק רבי יצחק בלאזר זיע"א (יומא דהילולא י"א מנ"א) שנכח באותה אסיפה, ישב כל הזמן ולא פצה את פיו. ר' יוסף דב תמה ואמר, האם זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא? כשבא לביתו ביקש שיביאו לפניו את ספרו של רבי יצחק "פרי יצחק" כדי לתהות על קנקנו. להפתעתו מצא שם את הקושיה עם שני התירוצים. השתומם ר' יוסף דב ואמר כמה גדולה מידת ענוותנותו של ר' יצחק בלאזר.

אהבת חינוך בתשעה באב

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א שראה יהודי אחד אומר קינות בתשעה באב, בעיצבון ושברון רוח על חורבן בית המקדש ועל עם ה' כי נפלו בחרב. לפתע ניגש אליו חברו וביקשו להפסיק לכמה רגעים, על מנת לעזור לו בכתובת איגרת נחוצה לאותה שעה. קשה היה לו לאיש למלאות את בקשת החבר, כיצד מניחים זה מפני זה? קרב הרבי אל המקוון וידבר אליו כדברים האלה: על מה הינך מתאבל, על חורבן בית המקדש, מפני מה נחרב הבית המקדש? בעוון שנאת חינוך, מהו היפוך שנאת חינוך? אהבת חינוך. נמצא שהסיוע לחבר עולה תיקונו הרבה יותר מהקנינה והאבל. כיוצא בזה אמר רבי יחזקאל, בשעה שאדם הולך לבית הכנסת בערב יום הכיפורים מלוכס בקיטל ונרות בידו, אם יאמר לו חברו אנא בוא עמי לטייל ודאגה בליבי אשיחנה, ילך עמו. והטעם כי מה בעצם הולך אדם לעשות ביום הקדוש יום הכיפורים? תשובה. אהבת חברים זוהי תחילת התשובה "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה".

חסד עם החיים ועם המתים

מעשה ובא הגה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א לבית הכנסת להתפלל ולעבור לפני התיבה ביום פטירתו של אביו, והיה בין המתפללים אדם אחד, שאותו היום היה יום פטירת בתו ובא לומר קדיש ולהתפלל לפני העמוד לעי"נ, אף על פי שרבי ישראל היה זכאי לזכות בתפילה כדין יארציט גמור, אולם כיון שראה רבי ישראל כי אותו אדם מיצר ומצטער, שאינו יכול לעבור לפני התיבה להתפלל ולומר קדיש לעילוי נשמת בתו, ויתר על זכותו ומסרה לאותו אדם. המתפללים ראו ותמהו: ושאל אחד מהם: יסלח לי רבנו, מה ראה לוותר על זכותו ולמסרה לאדם אחר? הרי תפילה לפני התיבה ואמירת קדיש יש בה משום כיבוד אב ומשום עילוי נשמה לנפטר. השיב רבי ישראל גאון המוסר: גדולה זכות זו שנתגלגלה על ידי אבא זכרונו לברכה, לגמול חסד עם אדם מישראל יותר ממאה "קדישים".

לחם של צאן קדשים

מידת הסתפקותו במועט של הרה"ק רבי שלמה מזוויהעל זיע"א ידועה והיתה מדהימה. נוהג היה לארח בביתו ילדי עניים שבביתם לא היה מזון ומשקה אותם היה מאכיל עד ששבעו. בעצמו היה אוכל את שיירי הלחם שהותירו ילדים אלה. פעם אחת ביקר באחד ממוסדות החינוך שהחזיק תחת חסותו, היתה זו שעת צהרים ומנהלי המוסד הזמינו את הרבי לאכול, נענה הרבי לבקשתם והסכים. חרדו ראשי המוסד להכין לרבי ארוחה כיד המלך, אולם הרבי ניגש אל השולחנות בהם סיימו זה עתה הילדים את ארוחתם, ליקט לעצמו מעט שיירי לחם יבש, נטל את ידיו, בירך

המוציא בכוונה והחל לאכול. רבי! – נבהלו ראשי המוסד – היתכן?! והרי זה לחם יבש? לחם יבש אתם אומרים? – השיב הרבי – ואני אומר שזהו לחם של צאן קדושים.

דין פרוטה כדין מאה

מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א בעל "אבן האזל", שבזמן שכיהן כרבה של העיר סלוצק הלך פעם לתומו ברחוב, ובעוברו על יד בנין ההולך ומוקם כשהוא שקוע ברעיונותיו, נכנס בשגגה לתוך בריכת סיד, נדהם וחלחלה אחזה אותו, לא על שטינף את מנעליו ומכנסיו, אלא על שנמצא שחיסר לקבלן הבנין מעט סיד השווה פרוטה, לא הביט על כבודו ומעמדו כרבה הראשי של העיר, ולא עזב את המקום עד שנמצא הקבלן ופיצה אותו על הנוק וביקש מחילתו.

חידות על פרשת שבוע

חידות שינון הפרשה לפי סדר הא – ב:

א. כמה פעמים יוסף עליכם ככם? ב. באיזה ארץ מלך עוג? ג. מה נתן לבכור? ד. מה הוא משנה תורה? ה. להיכן פנו ועלו? ו. כיצד נכתב בפרשה כעס? ז. שם של נחל בפרשה? ח. יאיר בן מנשה קרא אותן על שמו? ט. מי אמרתם לבז יהיה? י. יעקב נלחם שם עם המלאך? יא. למה משולים עם ישראל? יב. איזה אב נתנה לבניו ארץ עמון ירושה? יג. במי נצטווה משה לא להילחם? יד. אביו של יהושע? יה. מי היה מלך חשבון? יז. שעיר בהתחלה ושעיר מקום מושבו? יח. מי הנהר הגדול? יט. מי קרא לחרמון שריון? כ. היכן ישבו ישראל ימים רבים? כא. שם של ארץ? כב. ארץ עשיו? כג. מה באר משה? כד. תשובות: א. אלף ב. בשן ג. גלעד ד. דברים ה. ההרה ו. ויקצוף ז. זרד ח. חוות יאיר ט. טפכם י. יבוק. יא. כוכבי השמים יב. לוט יג. מואב יד. נון יה. סיחון יז. עשיו יח. פרס יט. צידנים. כ. קדש ברנע. כא. רפאים. כב. שעיר. כג. תורה הזאת.

גוט שאבע'ס

אין לקרא בשעת התפילה וקריאת התורה!!

להקדשת והנצחות טל' 0504147090

נתן גם לתרום דרך נדרים פלוס בקופת זיו יהודה בקטגורית משמחי לב

העלון מוקדש

לעילוי נשמת: הגה"ק רבי יהודה זאב ליבוביץ זיע"א בן הרה"ק רבי יחיאל צבי הי"ד מרן שר התורה רבנו שמריהו יוסף חיים קניבסקי זצוקלה"ה בן ר' יעקב שראל זצוקלה"ה רבנו ראש הישיבה הרב ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצוקלה"ה בן ר' צבי יהודה זצוקלה"ה הרבנית מרת רחל רעכל ע"ה בת ר' ישראל ז"ל, הרב ר' יעקב ז"ל בן ר' משה ז"ל הרב ר' בן ציון אריה ז"ל בן ר' צבי הרש ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

לזרע של קיימא: רחל רעכל בת שרה המכונה שבי

לזוג הגון: יונה צבי בן אסתר